

VI. évfolyam, 4. szám, 2013

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
VI. évfolyam, 4. szám, 2013

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Péter Krisztina

peter.krisztina@aki.gov.hu

Domán Csaba

doman.csaba@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-6093

Fax: (+36 1) 217-0984

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Nemzeti támogatások.....	5
EU-társfinanszírozással működő támogatások.....	6
Darányi Ignác Terv-Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (DIT-ÚMVP), Nemzeti Vidékfejlesztési Terv. 6	
Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások.....	7
Közvetlen uniós támogatások.....	8
Kiegészítő táblák.....	9
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállománya.....	10
Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései.....	17
Ágazati csódráták.....	20

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások aktuális 844,3 milliárd forintos előirányzatának alig felét, 411,8 milliárd forintot kaptak meg a gazdálkodók 2013. harmadik negyedévének végéig (1. táblázat). A keretösszeg kihasználtsága mindhárom jogcímcsoport esetében elmaradt az időarányostól, továbbá a harmadik negyedév

végéig kifizetett támogatások aránya az előző év azonos időszakához képest is kisebb. Meg kell ugyanakkor jelezni, hogy a kifizetések legnagyobb hányadát kitevő területalapú támogatások folyósítására az uniós szabályoknak megfelelően a negyedik negyedében kerül sor.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások előirányzata és teljesülése, 2013

Jogcím	Eredeti előirányzat	Aktuális előirányzat	I.-III. negyedévi kifizetés	millió HUF
				Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
I. Nemzeti támogatások	65 281	86 817	44 025	50,7
II. EU társfinanszírozással működő támogatások	228 373	317 125	150 185	47,4
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	0	102	3	3,3
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program	217 607	295 229	141 034	47,8
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	87 172	124 790	70 693	56,6
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	75 880	77 225	36 839	47,7
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	39 381	59 908	18 136	30,3
IV. tengely: Leader intézkedések	9 474	20 298	11 328	55,8
Technikai segítségnyújtás	5 700	13 007	4 038	31,0
Halászati Operatív Program	2 513	7 838	1 384	17,7
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	8 253	13 956	7 764	55,6
III. EU által közvetlenül folyósított támogatások	440 330	440 330	217 635	49,4
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	421 916	421 916	201 489	47,8
Agrárpiaci támogatások	18 414	18 414	16 146	87,7
Agrártámogatások mindösszesen	733 984	844 272	411 845	48,8

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A harmadik negyedév során mindössze 75,1 milliárd forint kifizetése történt meg. Ennek nagy része, 53,0 milliárd forint társfinanszírozással megvalósuló támogatás volt, melyből 49,6 milliárd forint a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program keretében jutott el a gazdálkodókhoz. A nemzeti támogatás összege a harmadik ne-

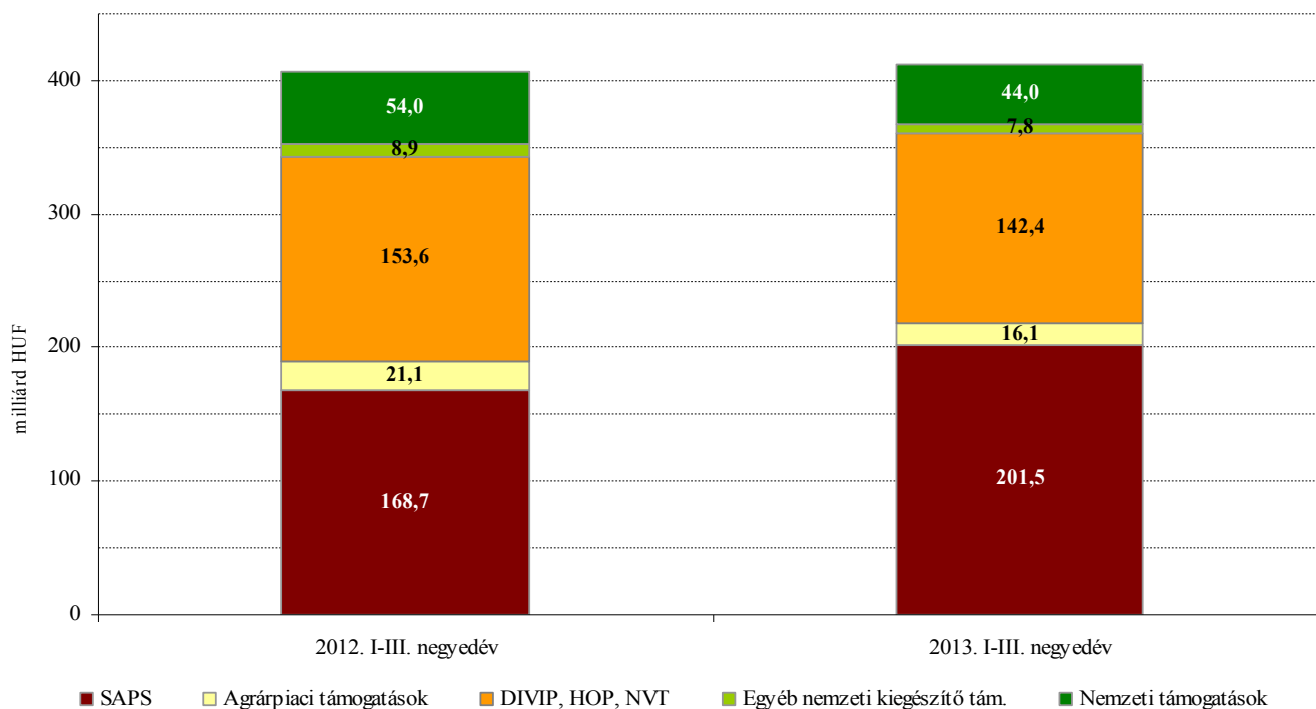
gyedévben 12,9 milliárd forint volt, az EU által közvetlenül folyósított támogatásoké pedig 9,2 milliárd forint.

Az 2013. első három negyedévében folyósított agrár- és vidékfejlesztési támogatások több mint fele közvetlen uniós forrásból, 10,7 százaléka nemzeti költségvetésből, 36,5 százaléka társfinanszírozásban valósult meg.

A 2013. első három negyedévében folyósított támogatások összege nem tér el jelentős mértékben a 2012. év azonos időszakában kifizetett összegtől, csupán 5,6 milliárd forinttal haladja meg azt (1. ábra). A főbb jogcímeket tekintve a SAPS támogatások első három negyedévi felhasználása 19,4 százalékkal, 32,8 milliárd

forinttal haladja meg az egy évvel korábbi összeget, míg az agrárpiaci, a nemzeti, az egyéb nemzeti kiegészítő támogatások, valamint a vidékfejlesztési programok kifizetései csökkentek a tavalyi év azonos időszakához képest.

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek első három negyedéves kifizetései, 2012 és 2013

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 844,3 milliárd forintos éves keretének 78,9 százalékát uniós források biztosítják, 21,1 százaléka származik a nemzeti költségvetésből. Hasonlóan alakult ez az arány 2013 első háromnegyed-évében folyósított összegeknél is, ame-

lyek 78,6 százaléka uniós, 21,4 százaléka hazai forrásból valósult meg.

Az EU-társfinanszírozással működő támogatások 70,6 százalékát az uniós-, 29,4 százalékát a magyar költségvetés finanszírozta (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2013

Forrás	millió HUF					
	2013. évi aktuális előirányzat			2013. I-III. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	86 817	0	86 817	44 025	0	44 025
EU társfinanszírozású támogatások	317 125	225 815	91 310	150 185	105 964	44 221
Közvetlen EU kifizetések	440 330	440 330	0	217 635	217 635	0
Összesen	844 272	666 145	178 127	411 845	323 599	88 246

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások 86,8 milliárd forintos aktuális előirányzatának fele került folyósításra a harmadik negyedév végéig (3. táblázat). A kifizetés jelentős részét, 67,2 százalékát a folyó kiadások és jövedelemtámogatások képezték, amelynek mintegy felét tette ki a területalapú támogatások nemzeti kiegészítése.

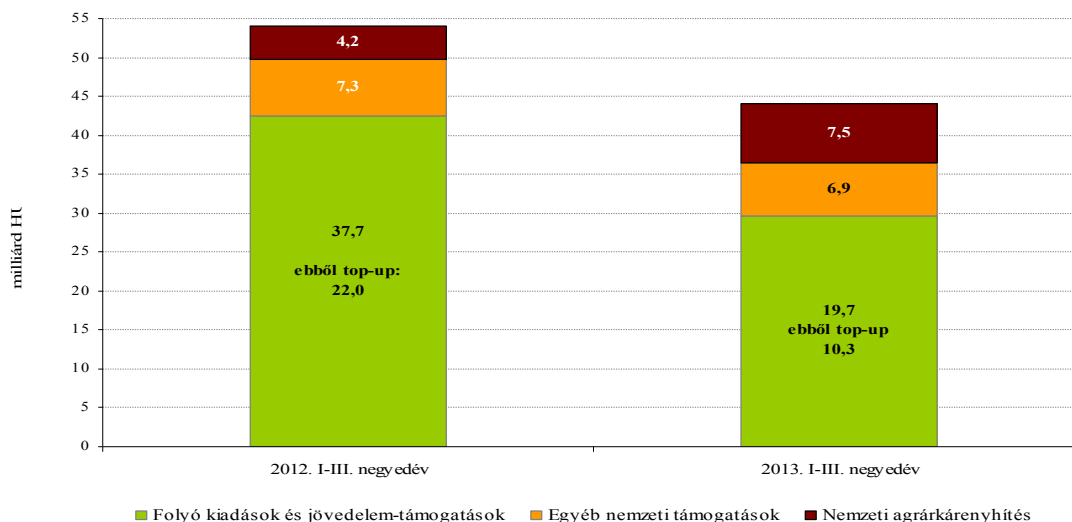
A gazdálkodók részére eljuttatott összeg az előző év azonos időszakához képest 10,0 milliárd forinttal volt kevesebb, miközben az előirányzott támogatások értéke 4,8 milliárd forinttal meghaladta az egy évvel korábbi keretet. (2. ábra)

3. táblázat: **Nemzeti támogatások előirányzata és teljesülése, 2013**

Jogcím	Eredeti előirányzat	Aktuális előirányzat	2013. I-III. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	48 995	45 220	29 578
<i>ebből: top-up</i>	<i>17 000</i>	<i>17 000</i>	<i>14 780</i>
Erdőfelújítás	194	135	89
Erdőtelepítés, erdőszerkezet-átalakítás, fásítás	239	214	182
Állattenyésztési feladatok	816	818	665
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	2600	1203	6
Vadgazdálkodás támogatása	102	51	0
Fejlesztési típusú támogatások (determináció)	61	80	79
Erdei kisvasutak üzemeltetési támogatása	35	50	25
Nemzeti agrárkárnyhítés	8 000	12 136	7 544
Állat- és növénykártalanítás	1 000	1 090	771
Unió programok árfolyam-különbözete	300	19 912	1 885
Egyéb EU által nem térített kiadások	1 000	2 565	1 694
Tanyafejlesztés	1 940	3 344	1 507
Nemzeti támogatások	65 281	86 817	44 025

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

2. ábra: **A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2012 és 2013**

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

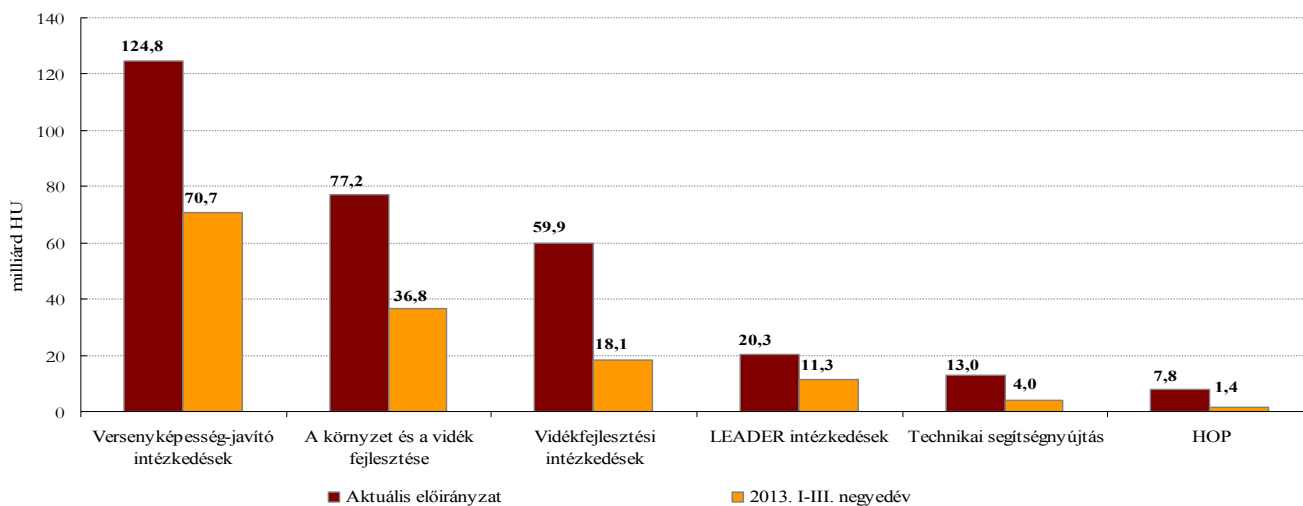
EU-társfinanszírozással működő támogatások

Darányi Ignác Terv-Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (DIT-ÚMVP), Nemzeti Vidékfejlesztési Terv

A DIT-ÚMVP 295,2 milliárd forintos tervezett pénzügyi keretének csaknem fele került kifizetésre az első három negyedévben. A program keretében folyósított

141,0 milliárd forint több mint háromnegyede az I. és II. tengelyhez, a versenyképesség-javító és a környezet és vidék fejlesztését célzó intézkedésekhez kapcsolódott. A keretkihasználás az I. tengelynél volt a legmagasabb, 56,6 százalék, azon belül a 70,7 milliárd forint felét az állattartó telepek korszerűsítésére és az élelmiszeripar támogatására fordították. Hasonlóan magas, 55,8 százalék volt az előirányzat felhasználása a LEADER intézkedéseknél. (3. ábra).

3. ábra: EU társfinanszírozással működő intézkedések keretösszege és kifizetései, 2013

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A 2008-ban már lezárult NVT intézkedések determinációira 2013 első háromnegyed évében 0,8 milliárd forintot folyósítottak, a DIT-ÚMVP I. és II. tengely pénz-

ügyi keretének terhére (4. táblázat). Az összeg nagy része a mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés célját szolgálta.

4. táblázat: A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv determinációját képező jogcímek

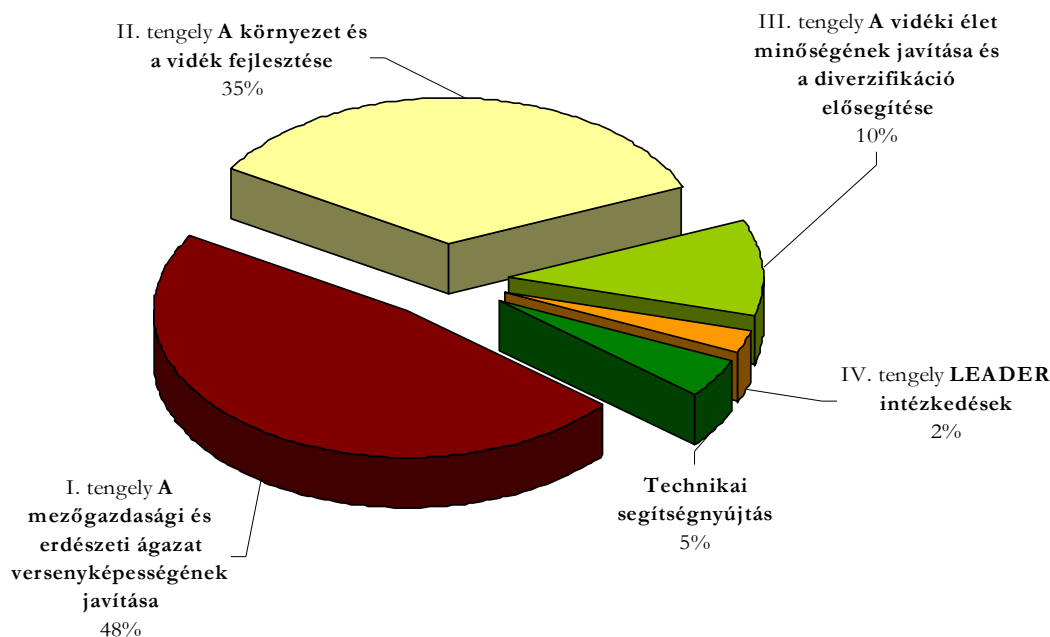
Jogcím								millió HUF	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013. I-III. negyedév	Összesen	
Az EU környezetvédelmi, állatjóléti előírásainak való megfelelés	0	0	220	8	1	0	4	233	
Termelői csoportok támogatása	945	2 355	1 762	444	6	0	0	5 512	
Szerkezetátalakítás alatt álló, félig önellátó gazdaságok támogatása	0	90	28	17	2	0	0	137	
Agrár-környezetgazdálkodás	0	31 363	31 361	27 625	744	148	101	91 342	
Mezőgazdasági területek erdősítése	0	4 134	1 813	9 135	4 850	3 440	680	24 052	
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	3	187	102	46	0	0	0	338	
Összesen	948	38 129	35 286	37 275	5 603	3 588	785	121 614	

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A DIT-ÚMVP keretében 2007-2013 között 987,5 milliárd forint vidékfejlesztési támogatásban részesültek a gazdálkodók. Az eddigi összes kifizetés jelentős része a program I. és II. tengelyéhez kapcsolódik, a vidékfejlesztési támogatások 47,5 százaléka szolgálta az ágazat

versenyképességének javítását, 35,0 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztését (4. ábra). A legjelentősebb jogcímek az I. tengelyen belül működő Állattartó telepek korszerűsítése és a II. tengelyhez tartozó Agrár-környetgazdálkodás.

4. ábra: DIVIP kifizetések megoszlása tengelyenként, kumulált adatok 2007-től 2013 harmadik negyedévéig

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások

Az uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások címén 2013. első háromnegyed évében 15,3 milliárd forint folyósítása valósult meg, amiből 6,0 milliárd

forintot a harmadik negyedévben fizettek a gazdálkodóknak. A nemzeti rész összes kifizetés felét, 7,8 milliárd forintot tett ki (5. táblázat). A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós forrásból finanszírozott része, 7,5 milliárd forint a belpiaci támogatások között szerepel (6. táblázat).

5. táblázat: Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok

Jogcímek	2013. I-III. negyedév	
	Összes kifizetés	Ebből: nemzeti
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	881	441
Iskolatej program	1 874	1 510
Iskolagyümölcs program	1 357	421
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	7 832	2 533
Nemzeti Diverzifikációs Program	1	1
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	698	195
Unós programok ÁFA fedezete	2 663	2 663
Összesen	15 306	7 764

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Közvetlen uniós támogatások

Az EU által közvetlenül folyósított támogatások előirányzata a tavalyi évhez képest 113,9 milliárd forinttal bővült, ami az egységes területalapú támogatások előirányzatának jelentős emeléséből adódott. A 440,3 milliárd forintos keretnek a felét kapták meg a gazdálkodók az első háromnegyed évben, ezen belül a közvetlen termelői támogatások teljesülése 47,8 százalék, az agrárpiaci támogatásoké 87,7 százalék volt.

Az agrárpiaci támogatások 77,0 százaléka, 12,4 milliárd forint belpiaci intézkedéseket szolgált, amelyből

7,5 milliárd forint a már bemutatott nemzeti kiegészítő támogatások uniós forrásból származó része, 4,9 milliárd forint a szőlő-bor ágazat szerkezetátalakítási támogatása (6. táblázat).

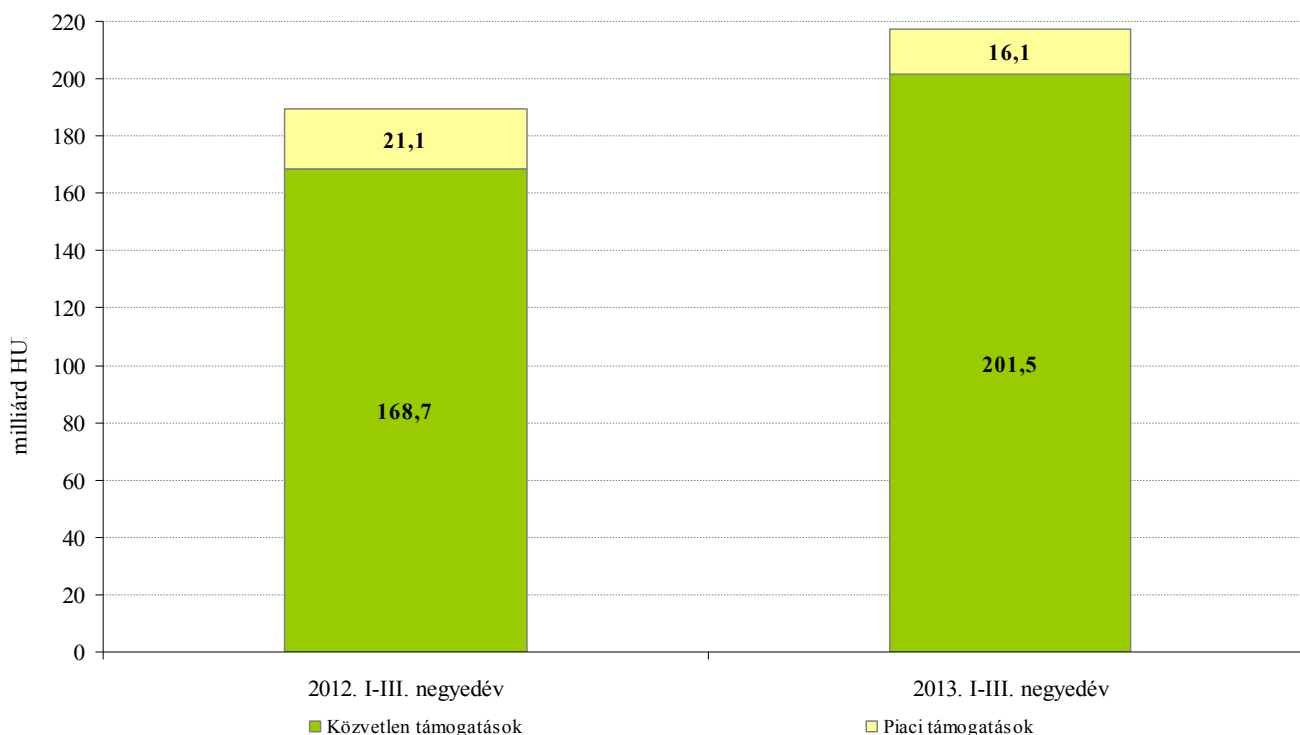
Az előző év azonos időszakával összehasonlítva mintegy ötödével nőtt a kifizetett közvetlen termelői támogatások összege, míg a piaci támogatásoké némileg csökkent (5. ábra).

6. táblázat: Az EU által közvetlenül folyósított kifizetések

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2013. I-III. negyedév
Közvetlen termelői támogatások	421 916	201 489
Piaci támogatások	18 414	16 146
Belpiaci intézkedések	18 039	12 429
Külpiaci intézkedések	375	148
Intervenciós költségek	0	3 569
Összesen	440 330	217 635

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

5. ábra: Az EU által közvetlenül folyósított támogatások

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Kiegészítő táblák

7. táblázat: SAPS, Top-up támogatások tárgyévi teljesülése részletesen¹

	millió HUF
Jogcím	2013. I-III. negyedév
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	190 041,8
Területalapú támogatás	152095,5
Elkülönített cukor	11 416,6
Elkülönített bogyós gyümölcs	109,7
Elkülönített zöldség	1 296,6
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó energianövény támogatás	-3,9
Szárított takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	-0,3
Feldolgozóipari célú málna- és földieper támogatás	0,0
Egyedi és különleges tejpiaci támogatás	1 551,9
Kérődző szerkezetátalakítás	13 213,3
Különleges rizstámogatás	354,0
Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakítás	9 350,5
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	657,9
Top-up	13 383,7
Területalapú támogatás (héjas, rizs, szántóföldi)	295,4
GOFR területalapú támogatás	5,2
Hüvelyesek kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Rizs kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Anyajuh támogatás	278,1
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	230,6
Anyatehén támogatás	3 496,2
Anyatehén támogatás - termeléstől elválasztott	1,1
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	1 879,2
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	524,5
Nemzeti tejtámogatás	5 554,2
Virginia dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	975,8
Összesen	203 425,5

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

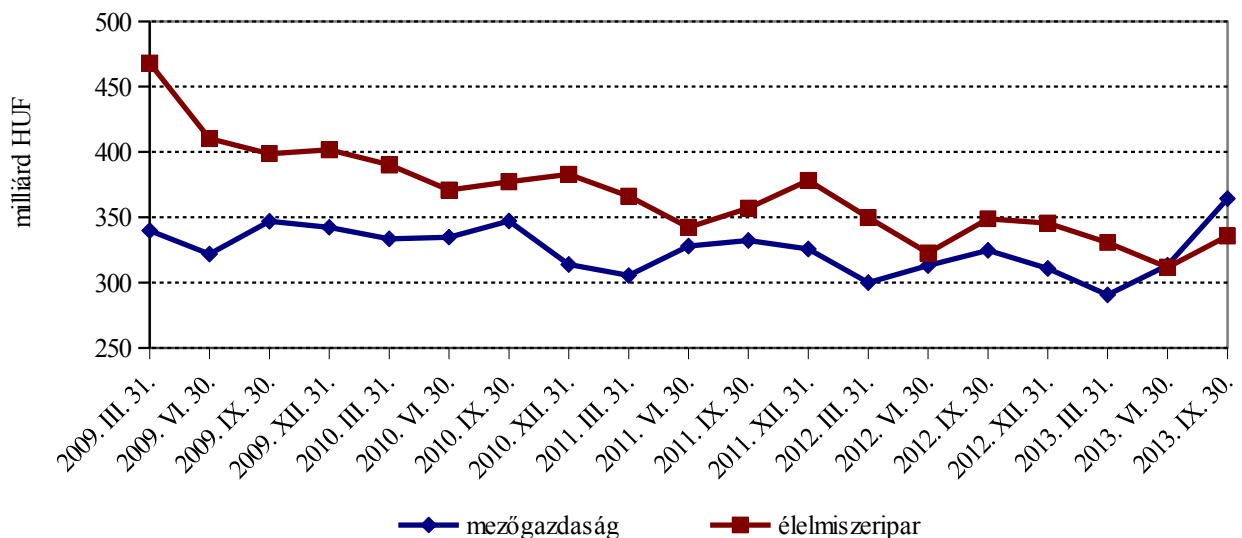
¹ A negatív előjelű értékek a visszafizetésekbeől adódnak.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállománya²

A nemzetgazdaság teljes hitelállománya 2013 harmadik negyedévében 7006,7 milliárd forint volt, amelyből a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozások részesedése 5,2, illetve 4,8 százalékot tett ki. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2,5 százalékos garantált maximált éves kamattal elindított Növekedési Hitelprogramjának (NHP) köszönhetően 2013. harmadik negyedévében azonban mindkét szektorban jelentős mértékben emelkedett a kihelyezett hitelek állománya. Ezt erősíti, hogy a bankok számára egyre inkább vonzóvá

válak az agrárfinanszírozás, azon belül is a reálfolyamatok finanszírozása. A hitelintézetek szempontjából leginkább a szántóföldi növénytermesztés a népszerű, hiszen jövedelmező és alacsony kockázattal bír. Az NHP-nak is köszönhetően a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya – az elmúlt négy évben nem tapasztalt mértékben – 51 milliárd forinttal, azaz 16,3 százalékkal, míg az élelmiszeriparban 23,9 milliárd forinttal, azaz 7,7 százalékkal bővült (6. ábra).

6. ábra: A mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának alakulása 2009-2013 között, negyedévente

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

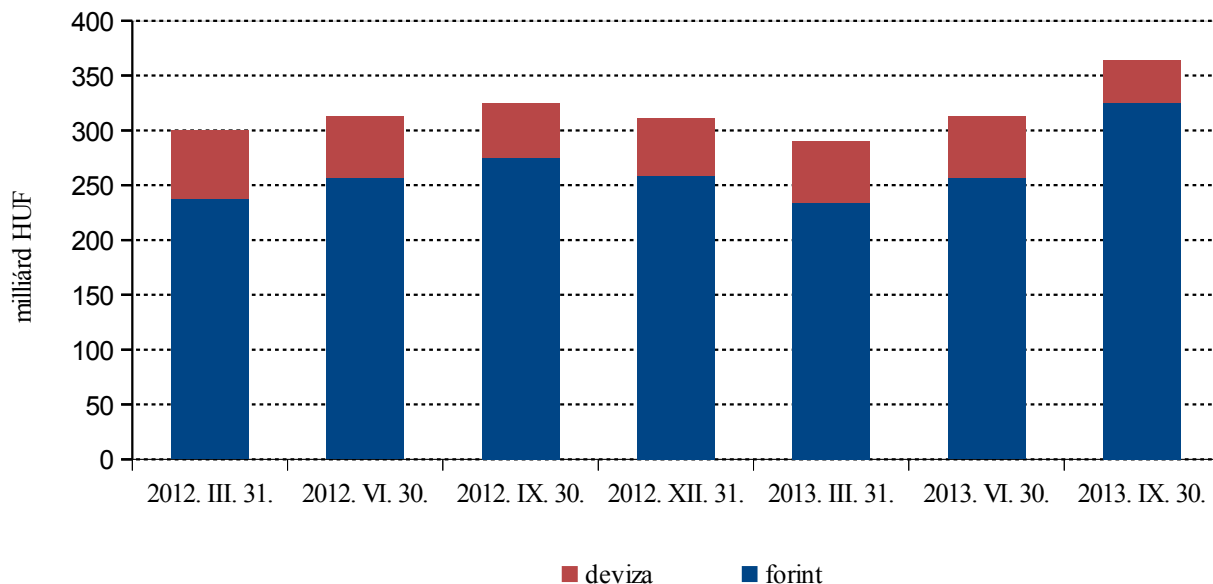
A nemzetgazdaság teljes hitelállományán belül a deviza alapú hitelek állománya az elmúlt időszak tendenciáját követve tovább zsugorodott 2013 harmadik negyedévében is, előző negyedévhez képest 6,6 százalékponttal 50,2 százalékra csökkent. Ezt az arányt azonban sem a mezőgazdaság, sem az élelmiszeripar devizahitelállománya nem érte el, mindkét ágazatban a forint alapú hitelek domináltak.

A mezőgazdasági szektor hitelállománya a 2013. év elején elkezdődött növekedést folytatva 364,3 milliárd

forintra bővült, amelynek 10,8 százaléka volt deviza alapú, 89,2 százaléka pedig forint alapú (7. ábra). Az elmúlt egy évben a kintlévőségek szerkezeti átrendeződésének eredményeképpen a magyar mezőgazdaságot egyre kevésbé érinti a devizaárfolyamok ingadozása. A hitelállomány bővülését az előző negyedévhez képest is alapvetően a forint alapú hitelek 26,3 százalékos növekedése eredményezte, amelynek fő oka, hogy a társas vállalkozások a NHP keretein belül deviza hitelek egy részét forint alapúra váltották át.

² Csak a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelést fő tevékenységként végző társas vállalkozások hiteleire vonatkozik, nem tartalmazza az egyéni gazdaságok és egyéb pl. integrátor szervezetek hitelállományát.

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

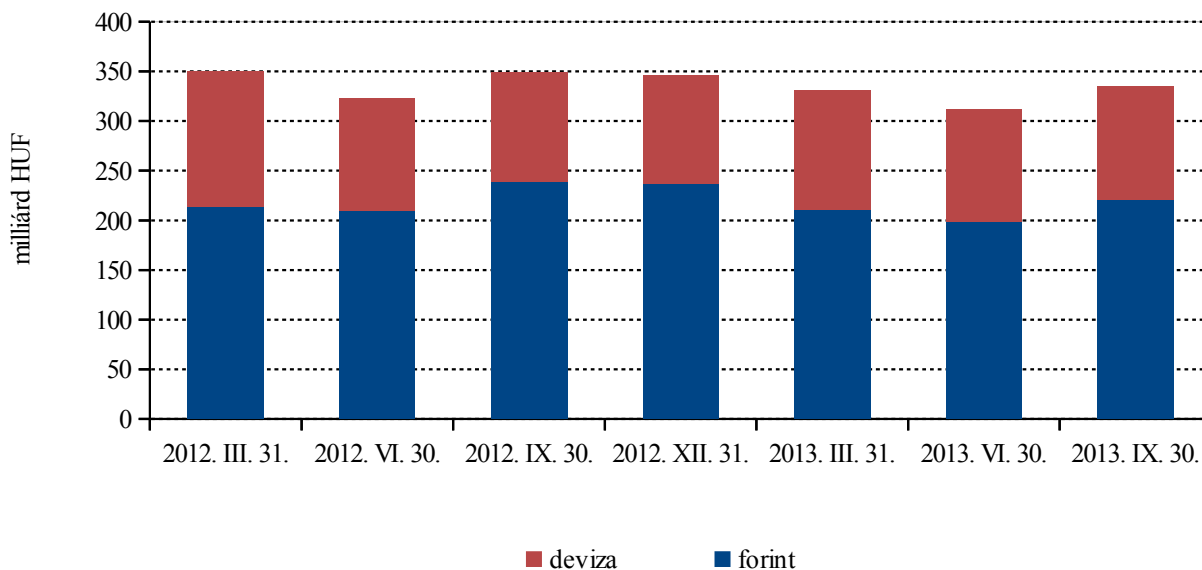

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeripar kintlévősége – a mezőgazdaság hitelállományától 7,9 százalékkal elmaradva – 335,6 milliárd forint volt a vizsgált negyedévben. A hitelállomány összetételét tekintve azonban az élelmiszeripar a mezőgazdasághoz képest nehezebb helyzetben volt, a negyedév végén a deviza alapú hitelek a teljes hitelállomány 34,2 százalékát tették ki, vagyis 2,1 százalékpont-

tal csökkentek az előző negyedévhez képest (8. ábra). Az elmúlt egy évben megindult folyamattal ellentétben – az éven belüli ciklikusságot figyelembe véve – a hitelállomány újra emelkedni kezdett, nagysága az előző negyedévhez képest 7,7 százalékkal növekedett.

8. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

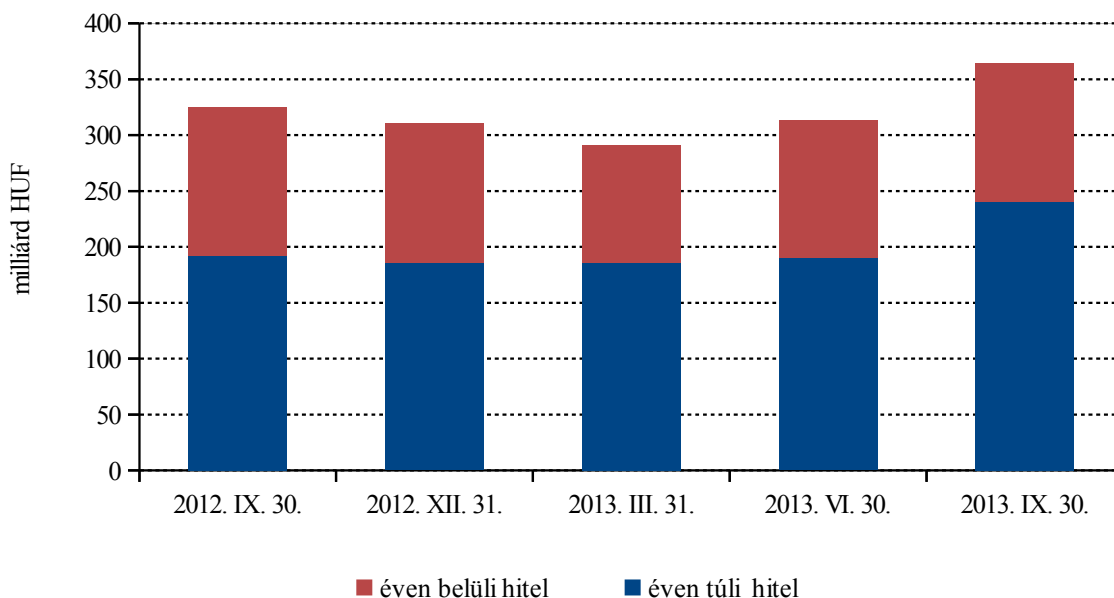

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági szektorba kihelyezett hitelek bővülése elsősorban az éven túli hitelek változásának tulajdonítható, amelyek értéke 26,3 százalékkal emelkedett az előző negyedévhez képest, miközben a rövid lejáratúaké csupán 0,8 százalékkal (1 milliárd forinttal) nőtt (9. ábra). A hosszú lejáratú hitelek növekedését indukálta, hogy a meghirdetett MNB program alapvetően a hosszú lejáratú forgótőke-finanszírozásra, illetve a beruházásokra fókuszált. Az előző évekhez hasonlóan 2013 harmadik negyedévében is az éven túli hitelek állománya volt jelentősebb (240,4 milliárd forint), továbbá aránya az előző negyedévéhez képest 5,2 százalékponttal magasabb lett, 66 százalékra növekedett.

Mind az éven túli, mind az éven belüli hitelek esetében a forint alapú hitelek (+42,7, illetve +3,2 százalékos) bővülése volt a meghatározó. A korábbi évek azonos időszakát tekintve 2010-től folyamatosan csökkent a mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainak hosszú lejáratú hitelállománya, amely tendencia 2013-ban megfordult és 48,4 milliárd forinttal, azaz 25,2 százalékkal emelkedett a hosszú lejáratú hitelek értéke előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben a rövid lejáratú hitelállomány 2012. harmadik negyedévéhez képest 8,8 milliárd forinttal, azaz 6,6 százalékkal csökkent.

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának nagysága lejáratú idő szerint

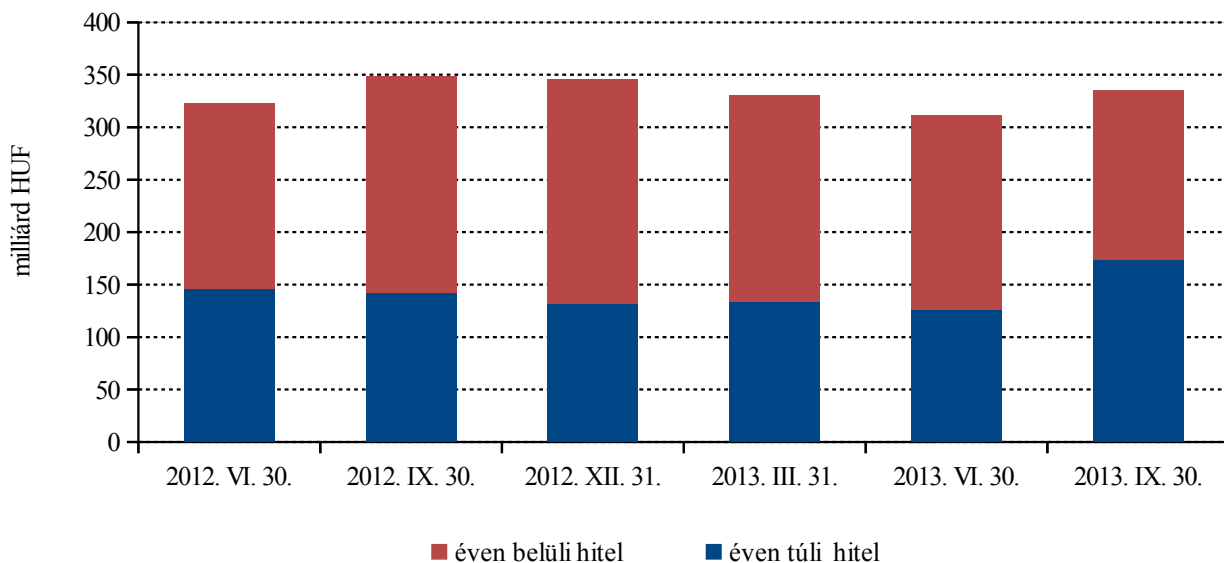

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az elmúlt évekkel ellentétében 2013 harmadik negyedévében megfordult az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál az éven belüli és éven túli hitelek aránya az éven túli hitelek javára (10. ábra). A vállalatok rövid lejáratú hitelállománya 2013 második negyedévéhez ké-

pest 12,6 százalékkal 161,9 milliárd forintra csökkent. A teljes hitelállományon belül 51,8 százalékos részarányt képviselő éven túli hitelek állománya ugyanezen időszakban 37,5 százalékkal 173,7 milliárd forintra növekedett.

10. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága lejáratí idő szerint

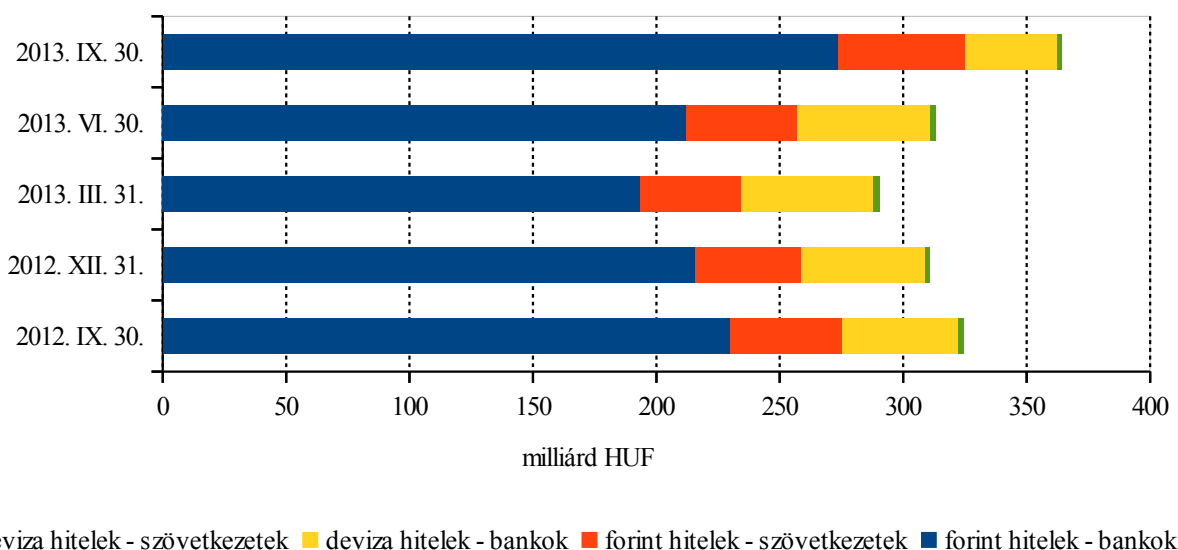
Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A nemzetgazdaságot tekintve a bankok, szakosított hitelintézetek, és a külföldi hitelintézetek (továbbiakban: banki hitel) által nyújtott hitelek nagysága előző negyedévhez képest 3,1 százalékkal emelkedett. A szövetkezeti hitelintézetek által kihelyezett hitelállomány szintén növekedett, és 2013 harmadik negyedévének végére 354,9 milliárd forintos értéket ért el, amely a teljes hitállomány 5,1 százaléka.

A mezőgazdasági ágazat a szövetkezeti hitelintézetek felé – azok vidékorientáltságának is köszönhetően –

összesen 53,3 milliárd forint értékű hiteltartozással rendelkezett, amely 14,6 százaléka volt a teljes kintlévőségnek. A szövetkezeti kintlévőség zöme (73,2 százaléka) éven túli lejáratú. A banki hitelek állománya előző negyedévhez képest 17,1 százalékkal 311 milliárd forintra növekedett, amelynek csupán 12 százaléka jelent meg deviza alapú hitelként (11. ábra). A banki hitel 64,8 százaléka éven túli lejáratú volt, 5,9 százalékpontos növekedést mutatva előző negyedévhez képest.

11. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásai hitelállományának forrás és a hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

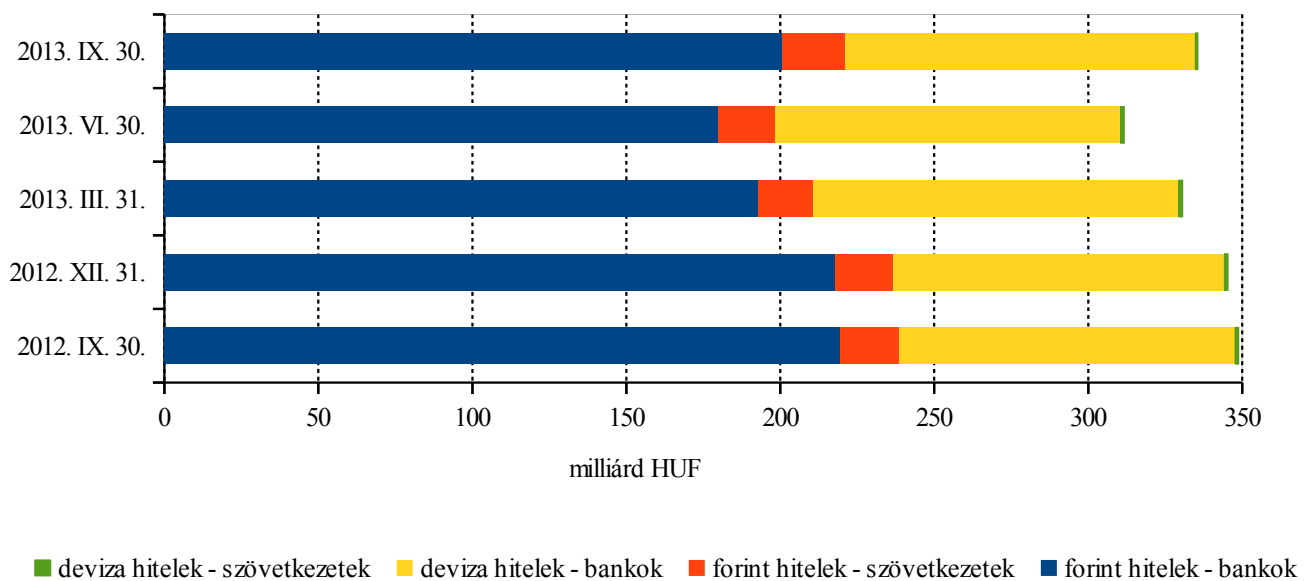

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozásokhoz kihelyezett forint alapú hitelállomány 2013. év elején megindult csökkenése megállt és a NHP is köszönhetően újra növekedésnek indult. A banki forint alapú hitelek aránya 2013 harmadik negyedévének végére 59,8 százalékra bővült, amely 2,1 százalékpontos bővülést mutatott. A

szövetkezeti hitelintézetek alapvetően forint alapú hiteket nyújtottak az élelmiszeripari vállalkozásoknak, arányuk a teljes hitelállományon belül a negyedév végére elérte a 6 százalékot, amely 20,4 milliárd forintnak felelt meg (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripar társas vállalkozásai hitelállományának forrás és a hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Növekedési Hitelprogram (NHP)

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 750 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját, amelynek egyik fő célja a pénzügyi stabilitás megteremtése volt. A keretösszegeből 701 milliárd forint került kifizetésre, amelynek 17-18 százaléka az agrárszektor vállalatainak működését segítette/segíti. Az első pilléren belül 60 százalék feletti volt az új hitelek aránya, amelyek többsége beruházási célú hitel volt. A hiteleket alapvetően a mezőgazda-

ságban, feldolgozóiparban és a kereskedelmi ágazatokban tevékenységet folytató vállalatok vették igénybe.

A mezőgazdasági vállalkozók az I. pillér keretösszegének 17,8 százalékát használhatják fel, míg az élelmiszeripari vállalkozások 9,6 százalékát. A hitel egy nagyobb részét a vállalkozások meglévő, rossz konstrukciójú hiteleik, illetve deviza alapú hiteleik kiváltására is lehívhatják. Az új hitelek alapvetően beruházási célú beruházásokra vehetők igénybe (8. táblázat).

8. táblázat: Az NHP állománya az agrárszektorban

	milliárd HUF			
	I. Pillér összesen	Ebből:		II. pillér összesen
		I. Pillér új hitelek	I. Pillér kiváltott hitelek	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	84,9	48,0	36,9	14,7
Mezőgazdaság	83,9	47,3	36,6	14,6
Erdőgazdálkodás	0,6	0,6	0,0	0,0
Halászat	0,4	0,1	0,3	0,1
Élelmiszeripar	45,3	22,6	22,7	12,8
Élelmiszer	33,5	16,3	17,2	8,8
Ital	11,7	6,3	5,5	4,1
Dohány	0,0	0,0	0,0	0,0
Nemzetgazdaság összesen	472,0	290,0	182,0	229,0

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

EU referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatlábát alkalmazzák a de minimis szabálynak, valamint a csoportmentességi rendeleteknek való megfelelés ellenőrzésére

is. A referencia-kamatláb megállapításának módja a Bizottság 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-kamatláb tagországonként kerül megállapításra/felülvizsgálatra és havonta kerül közzétételre. A magyarországi ráta korábban hosszabb időn keresztül nem, vagy alig változott, 2013-ban azonban többször módosításra került.

9. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU alaprátá (%)
2011. 01. 01.	5,61
2012. 01. 01.	6,39
2012. 03. 01.	7,48
2013. 01.01.	6,65
2013. 04. 01.	5,57
2013. 07. 01.	4,62
2013. 11. 01.	3,83

Forrás: Bizottsági közlemény alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A Bizottság a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR kamatlábat tekinti kiindulási alappontnak (hiányos esetekben saját jogkörrel megállapítja azt), amelyet kamatfelárakkal módosít (10. táblázat).

10. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	<i>Magas</i>	<i>Általános</i>	<i>Alacsony</i>
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	220	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései³

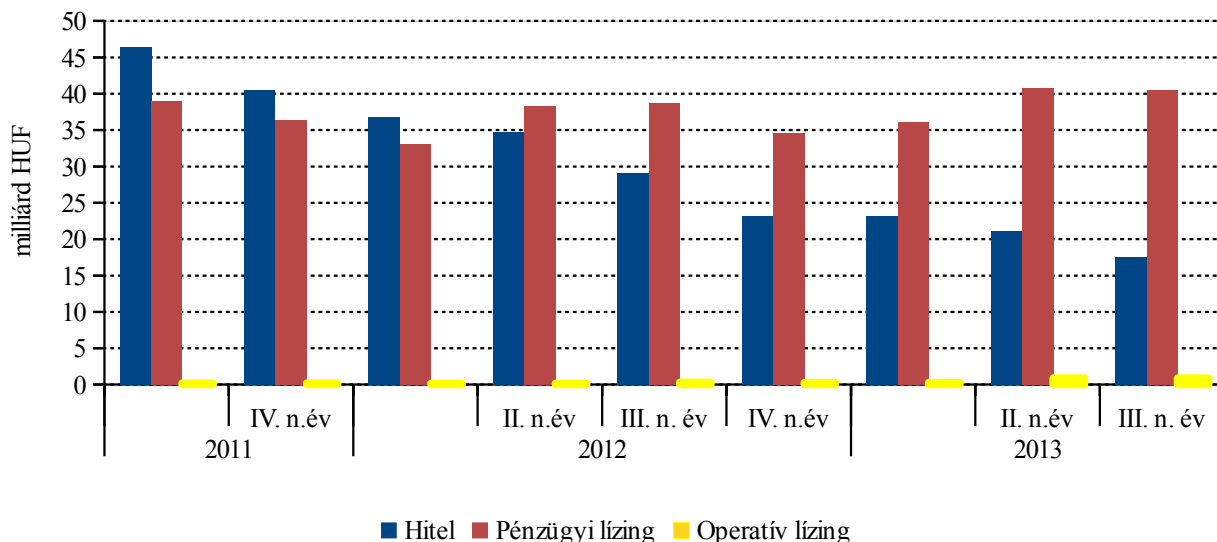
A mezőgazdasági új és használt gépek lízing cégek által finanszírozott állománya 2013 második negyedévében megközelítette a 63 milliárd forintot, majd 2013 harmadik negyedévének végére 58,9 milliárd forintra csökkent.

Az összes kihelyezésen belüli szerkezeti átrendeződés tovább folytatódott az aktuális negyedévben is, a hitelek aránya tovább zsugorodott a pénzügyi lízing javára, miközben az operatív lízing aránya jelentősen nem változott (13. ábra). A hitel aránya 2010-től fokozatosan

csökkent, 2013 harmadik negyedévére 29,8 százalékra esett vissza, míg a pénzügyi és operatív lízing együttes állományának aránya 70,2 százalékra emelkedett.

Az elért részesedés alapvetően a pénzügyi lízing értékének – 40,5 milliárd forint – köszönhető, azonban az operatív lízing értéke a vizsgált negyedévben is a korábbi negyedévekre jellemző 200-300 millió forintos értékkel szemben közel 900 millió forintot tett ki. A növekedés arra utal, hogy a gazdaságok a nyugat-európai mintát követve lehetőséget látnak a tartós bérletben.

13. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

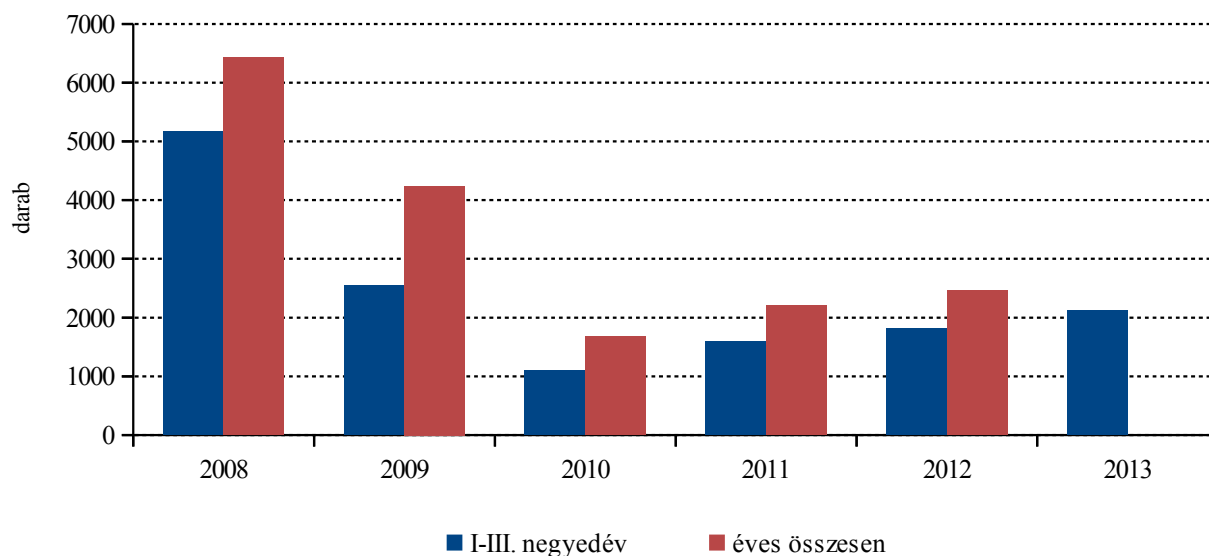
Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az elmúlt öt évben a lízingcégek által kötött szerződések száma folyamatosan mérséklődött, egészen 2010 év végéig (14. ábra), majd ez a tendencia 2011. év végére megfordult és éves szinten több, mint 10 százalékot növekedett. Az emelkedés 2012-ben is folytatódott és az előző évhez képest 11,2 százalékkal 2461 darabra nőtt a szerződések száma, amely még így is jelentősen elmaradt a gazdasági válság

előtti időszak értékeitől. A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának bővülése tovább folytatódott 2013-ban is, a harmadik negyedév végére 2127 darab szerződést kötöttek meg, amely 17 százalékkal meghaladta az előző év hasonló időszakának értékét, és további növekedés várható év végére.

³ Az élelmiszeriparral összefüggésben nem állnak rendelkezésünkre adatok, ezért ebben a részben csak a mezőgazdasági állományt vizsgáljuk.

14. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

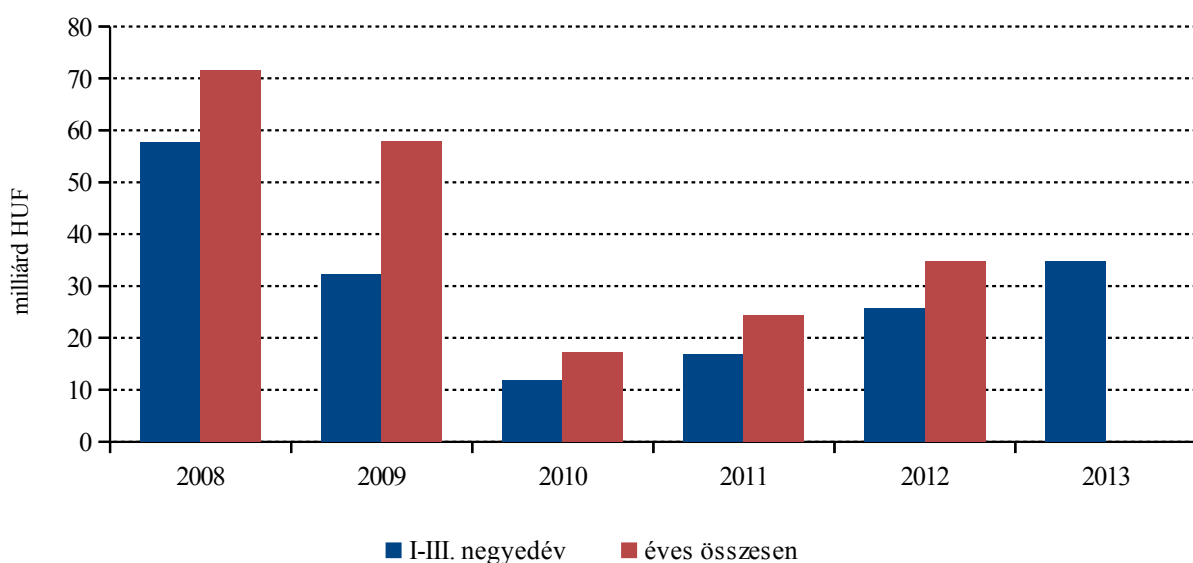

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A gazdasági válság után a lízingcégek által finanszírozott összeg folyamatosan csökkent és 2010 végére elérte mélypontját. A következő két évben évente több, mint 40 százalékkal bővült a finanszírozott összeg nagysága és 2012. év végére meghaladta a 30 milliárd forintot, amely még így is elmaradt a 2008-as év értékétől. A növekedés 2013-ban tovább folytatódott, az első negyedévi érték az előző év azonos időszakához képest 80 szá-

zalékos bővülést mutatott. A finanszírozott összeg emelkedése a második negyedévben is folytatódott és 2012. június 30-i állományhoz képest 20,7 milliárd forintra nőtt az értéke. A mezőgazdasági cégek aktivitásának köszönhetően 2013 harmadik negyedévében 68 százalékkal, közel 35 milliárd forintra emelkedett a finanszírozott összeg nagysága az előző negyedévhez képest (15. ábra).

15. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági finanszírozott összegének éves alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Ágazati csódráták

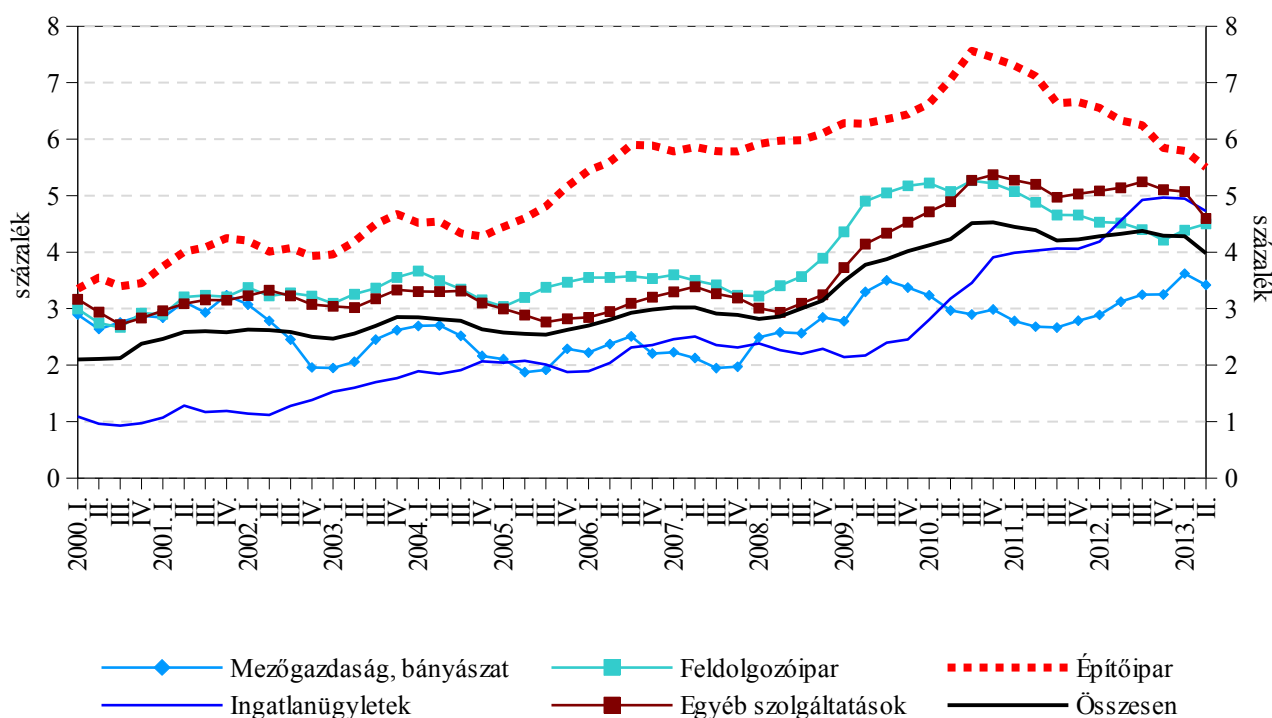
A hitelállomány fedezettsége egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

Az ágazati csódrátá az összes ágazatot tekintve növekvő tendenciát mutatott az elmúlt években, 2010 második félévében érte el 4,5 százalékos maximumát. Az ezt követő időszakban 4,2-4,4 százalékos intervallumban mozgott a mutató értéke, majd 2013 első félévének végére 0,3 százalékpontos csökkenéssel 4 százalékra javult.

A mezőgazdasági (bányászattal együtt) szektorra jellemző csódrátá a figyelembe vett szektorokkal ellentétben (feldolgozóipar, építőipar, ingatlanügyek, egyéb szolgáltatások) már 2009. harmadik negyedévében elérte maximumát (3,5 százalék). Az ágazatra jellemző érték ezt követően fokozatosan csökkent, majd 2013-ban újra elérte a 3,5 százalékos mértéket. Az idején az ágazat mutatója két tizedszázalékponttal mérséklődött, de még így is meghaladta az előző év azonos időszakára jellemző értéket.

Mindezek ellenére az ágazatok tekintetében a mezőgazdaság kedvező helyzetben van, a legkisebb mutatójával a legmegbízhatóbb adások közé tartozik.

16. ábra: Ágazati csódráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2013. november

